

Bestuursvoorstel

Onderwerp: Vaststelling projectplannen Beekverhoging Zeegserloopje, Beekverhoging Anloërdiepje en Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon en bijbehorende reactienota's Nummer: Bestuursstukken\3203	Agendapunt: 9
--	----------------------

DB: Ja 10-11-2020	BPL: Ja 25-11-2020	FAZ: Nee	VVSW: Ja 25-11-2020	AB: Ja 9-12-2020
-----------------------------	------------------------------	-----------------	-------------------------------	----------------------------

Opsteller: Willem Kastelein, 0598-693414 Beleid, Projecten en Laboratorium	Opdrachtgever: Jelmer Kooistra	Portefeuillehouder: Fien Heeringa
--	--	---

Ondersteuning van de afdeling: ☒ Technisch ☐ Juridisch ☒ Financieel ☐ Staf ☒ Communicatie ☐ ICT / Beveiliging
--

Externe betrokkenen: Staatsbosbeheer (SBB), Provincie Drenthe, Prolander Sweco, Gemeenten Tynaarlo, Aa en Hunze en Assen, Bestuurlijke voorbereidingscommissie Drentsche Aa, Overlegorgaan Drentsche Aa, geraadpleegde deskundigen uit diverse disciplines, omwonenden.	Reden: SBB (en provincie) is eigenaar van de omliggende gronden. Er is overlap met uitvoering van Natura 2000 en NNN beleid. De provincie is financier van de projecten. Provincie en gemeenten zijn bevoegd gezag voor relevante regelgeving en vergunningen. Het project raakt aan velerlei gebiedswaarden en belangen waaronder ook van omwonenden.
---	--

Samenvatting: In de 3 projectplannen is de kernmaatregel het verhogen van de bodem met zand en hout met maximaal 50 cm. Het betreft de trajecten benedenloop van het Zeegserloopje (ca. 1 km), de benedenloop van het Anloërdiepje (ca. 2 km) en het Taarlooschediep (ca. 3,6 km). Het doel hiervan is om verdroging en stikstofgevoeligheid van omliggende N2000 habitats (vegetaties) te verminderen en de KRW kwaliteit van de beken te verbeteren. Ook is opgenomen hoe het verdeelwerk Loon in de toekomst zal worden beheerd om de bergingscapaciteit in het beekdal van Loonerdiep-Taarlooschediep optimaal te benutten voor bovenstrooms vasthouden. In de plannen zijn ook mitigerende en compenserende maatregelen opgenomen om nadeel voor andere belangen te voorkomen. Daarnaast zijn in de plannen een aantal mogelijke meekoppelkansen opgenomen die in de uitvoering mee zouden kunnen worden genomen als daar voldoende synergie (werk-met-werk maken) uit voortkomt. Op de ter inzage zijn geen zienswijzen ontvangen op het ontwerp projectplan Beekverhoging Zeegserloopje en op de ontwerp projectplannen voor het Anloërdiepje en het Taarlooschediep zijn respectievelijk 1 en 12 zienswijzen ontvangen. Deze zijn beantwoord in reactienota's. De zienswijzen hebben geen aanleiding gegeven om de plannen aan te passen.

Bestuursvoorstel

Duurzaamheidsparagraaf: Ja

Begrotingsaspecten: Nee

AB Voorstel:

- Het projectplan - Beekverhoging Zeegserloopje - vaststellen.
- Het projectplan - Beekverhoging Anloërdiepje - en de bijbehorende reactienota vaststellen.
- Het projectplan - Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon - en de bijbehorende reactienota vaststellen.

Bijlagen: Ja

- Ontwerp projectplan Beekverhoging Zeegserloopje (incl. bijlagen) en ondersteunende rapporten;
- Ontwerp projectplan Beekverhoging Anloërdiepje (incl. bijlagen), de bijbehorende reactienota en ondersteunende rapporten;
- Ontwerp projectplan Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon (incl. bijlagen), de bijbehorende reactienota en ondersteunende rapporten.

Ter inzage DB: Ja

Onderwerp(en):

-

Ter inzage AB (iBabs): Ja

Onderwerp(en):

-

Besluit/opmerkingen bestuur:

Paraaf secretaris-directeur:

Bestuursvoorstel

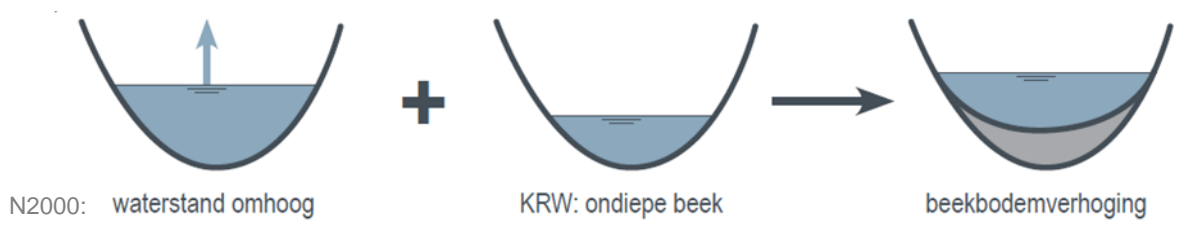
Inleiding

Ten behoeve van vastgestelde Natura 2000-opgaven, Kaderrichtlijn Water (KRW)-opgaven en waterveiligheidsopgaven zijn in de ontwerp projectplannen haalbare aanpassingen opgenomen voor de waterstaatkundige inrichting van het Zeegserloopje, het Anloërdiepje en Taarlooschediep. Ook is in het projectplan betreffende het Taarlooschediep opgenomen hoe de waterverdeling tussen het Loonerdiep-Taarlooschediep en het afleidingskanaal naar het Havenkanaal-Noord-Willemskanaal in de toekomst zal worden beheerd. Zie voor ook het overzichtskaartje kaartje dat aan het einde van het bestuursvoorstel is weergegeven.

Voorgeschiedenis/eerdere besluitvorming/beheerplan

Op basis van de gebiedsanalyse van de Drentsche Aa voor het PAS (Programmatische Aanpak Stikstof) is in het Beheerplan Natura 2000 voor de Drentsche Aa vernatting van de beekdalen als belangrijke factor opgenomen om verdroging en stikstofgevoeligheid van beschermde N2000 habitats, zoals overgangs-en trilveen te verminderen. Een van de maatregelen die daartoe in het N2000 beheerplan is opgenomen, is verhoging van beekwaterstanden voor (op termijn in totaal ruim 40 km) beektrajecten van de Drentsche Aa. De verwachting is dat door de verhoging van de beekwaterstanden de grondwaterstanden van de omliggende gronden in droge periodes minder ver zullen wegzakken, waardoor risico op verdroging wordt verminderd en de gevoeligheid voor de depositie van stikstof zal afnemen.

Verhoging van de waterstanden in de beek, als maatregel op zich, zou echter leiden tot het ongewenste effect van lagere ecologische (KRW) waterkwaliteit in de beek. Door de grotere waterdieptes zouden de stroomsnelheden namelijk afnemen. Dit past niet bij de gewenste natuurlijke omstandigheden, een vrij stromende, relatief ondiepe, meanderende en gevarieerde beek, die in het kader van de KRW worden nagestreefd. Door de beekbodem te verhogen met zand en hout (zoals takken, en delen van bomen) kunnen zowel de Natura 2000 als de KRW doelen worden gehaald. Door de bodem te verhogen kunnen namelijk stromingscondities (waaronder stroomsnelheden en waterdieptes) vergelijkbaar blijven, en door toepassing van hout in combinatie met zand neemt de variatie in substraat in de beek toe zodat de KRW beekkwaliteit wordt verbeterd terwijl waterstanden in de beek, met name in droge periodes, toch hoger worden.

Daarbij moet wel worden voorkomen dat de verhoging leidt tot een toename van inundaties (overstroming) van dezelfde kwetsbare habitattypen in het zomerhalfjaar. Door het relatief hoge nutriëntgehalte van het beekwater zou dat in het groeiseizoen namelijk leiden tot onaanvaardbare schade aan deze beschermde habitattypen.

Ook moet bij de plannen voor verhoging van beektrajecten goed rekening worden gehouden met andere belangen in het Drentsche Aa gebied zoals cultuurhistorische, archeologische, aardkundige en

Bestuursvoorstel

landschappelijke waarden, landbouw- en woonfuncties, aanwezige infrastructuur en de belangrijke recreatieve en toeristische mogelijkheden.

Mede om een nader beeld te krijgen van de haalbaarheid van de beekverhoging, ook in het licht van deze verschillende belangen, is door de provincie, Staatsbosbeheer en waterschap, namens het Overlegorgaan Drentsche Aa, gezamenlijk een Inrichtingsvisie Beekdalen Drentsche Aa opgesteld met richtinggevende kaders voor inrichting van de beekdalen. Deze Inrichtingsvisie is op 1 november 2017 ook aan ons AB gepresenteerd. De Inrichtingsvisie is in 2017 unaniem vastgesteld door het Overlegorgaan Drentsche Aa.

In de uitwerking van de drie voorliggende projectplannen zijn de kaders uit deze inrichtingsvisie als richtinggevend gehanteerd. Algemeen uitgangspunt is daarbij dat de beoogde doelen van vernatting niet mogen leiden tot wezenlijk schade voor bestaande functies en waarden in het gebied.

Gezien de complexiteit van de opgaven en belangen en het feit dat nog maar relatief weinig ervaring mee is opgedaan met deze vorm van beekverhoging, is in het kader van het Beheerplan Natura 2000 afgesproken dat eerst de haalbaarheid en effectiviteit van de beekbodemverhoging zal worden onderzocht in een pilot project voor het Zeegserloopje, het Anloërdiep en het Taarlooschediep voordat besloten wordt over toepassingen van bodemverhoging op andere trajecten van de Drentsche Aa.

Tussen de provincie Drenthe en beheerders van de Natura 2000 gebieden is afgesproken dat de Natura 2000 inrichtingsopgaven zullen worden gerealiseerd door de eigenaar van de onderliggende gronden waarbij de kosten voor de N2000 opgaven zullen worden gefinancierd door de provincie. (In dit geval wordt het project Beekverhoging via het programma POP3 mede gesubsidieerd door de Europese Unie.)

Op basis van deze afspraak is het waterschap, als eigenaar van de ondergrond van de beek, trekker geworden van het project Beekverhoging. Dit past ook bij het feit dat het waterschap het bevoegd gezag is voor besluiten tot aanpassing van dit waterlichaam.

Gezien de opgaven voor verbetering van de KRW kwaliteit voor deze beektrajecten is de aanpassing van deze drie trajecten ook opgenomen in het Beheerprogramma 2016-2021. Voor het realiseren van deze KRW opgaven heeft het AB ook financiële middelen beschikbaar gesteld.

In het Beheerplan 2016-2021 is daarnaast ook de opgave opgenomen om bovenstrooms water te kunnen vasthouden in onder meer het beekdal van het Loonerdiep-Taarlooschediep, dit ter beperking de belasting op de boezem in perioden van piekafvoeren. Aangezien er samenhang en overlap zit tussen mogelijke gevolgen van beekverhoging en het bovenstrooms vasthouden is deze opgave meegenomen in de planuitwerking voor Loonerdiep-Taarlooschediep.

Op basis van bovenstaande is het waterschap het project Beekverhoging drie trajecten Drentsche Aa gestart met de volgende doelstellingen:

1. Onderzoeken van de haalbaarheid van verhoging van de beekbodem voor de benedenloop van het Zeegserloopje, de benedenloop van het Anloërdiepje en voor het Taarlooschediep,
 - met als uitgangspunt dat er geen wezenlijke schade mag ontstaan aan bestaande waarden en functies en
 - waarbij belangen en wensen van belanghebbenden zorgvuldig worden afgewogen en zo goed mogelijk worden meegenomen.
2. Voor zover haalbaar, realiseren van verhoging van beekbodems op deze trajecten

Bestuursvoorstel

- eveneens met als uitgangspunt dat er geen wezenlijke schade mag ontstaan aan bestaande waarden en functies.
3. Monitoren en evalueren van de effecten van de beekverhoging
- en daaruit conclusies trekken over wenselijkheid verdere beekverhoging andere trajecten

Verder is in het project is ook de opgave meegenomen voor het optimaal benutten van de bergingscapaciteit in het beekdal van het Loonerdiep-Taarlooschediep.

De besluitvorming over de projectplannen vormt de stap waarmee de overgang wordt gemaakt van onderzoeken van haalbaarheid (planvoorbereiding) naar realiseren van beekbodemverhoging op trajecten waar dat haalbaar is.

In een informerende bijeenkomst van het AB op 16 september jl. zijn deze plannen ook toegelicht aan de hand van een PowerPoint presentatie.

Planproces en extern betrokkenen

In de planvoorbereiding en de daarvoor benodigde analyses is nauw samengewerkt tussen het waterschap en Staatsbosbeheer, eigenaar van de meeste aan de beek grenzende natuurgronden. De uitwerking van het projectplan is begeleid door een projectgroep bestaande uit medewerkers van het waterschap en van Staatsbosbeheer. Adviseursbureau Sweco heeft ondersteuning verleend aan het planproces en daartoe onder meer deelstudies en analyses uitgewerkt. Daarnaast is in de planuitwerking nauw samengewerkt met de provincie Drenthe als eindverantwoordelijke voor het natuurbeleid en de realisatie van de natuur opgaven en met Prolander, de uitvoeringsdienst van de provincie voor natuurinrichting. Verder zijn de plannen afgestemd met het Waterbedrijf Groningen dat water uit de Drentsche Aa onttrekt voor drinkwater. Ook tijdens de uitvoering zullen we nauw blijven afstemmen met het Waterbedrijf.

Tevens is afgestemd met diverse overleginstanties zoals de projectgroep Drentse Aa en de werkgroep OMB die beide gelieerd zijn aan het Programma Natuurlijk Platteland (PNP) voor de Drentsche Aa. Ook is de planontwikkeling verschillende malen gepresenteerd en besproken in de Bestuurlijke Voorbereidingscommissie (BVC) die de realisatie van de inrichtingsopgaven voor de Drentsche Aa begeleid en in het Overlegorgaan Drentsche Aa, waarin brede vertegenwoordiging van instanties en belanghebbenden zitting heeft (waaronder overheden, drinkwaterbedrijf, landbouw en grondeigenaren (LTO, ANV, DPG), dorpsverenigingen, recreatiesector en natuurterreinbeheerders). De BVC en het Overlegorgaan hebben na presentaties van de plannen te kennen gegeven in te kunnen stemmen met de planuitwerkingen zoals opgenomen in de projectplannen. Ook hebben we van Sportvisserij Groningen Drenthe een brief ontvangen waarin ze hun steun uitspreken voor de plannen.

In de voorbereiding van de projectplannen is ook afgestemd met belanghebbenden en belangstellenden. In elk van de drie plangebieden is aan het begin van de planprocessen een openbare gebiedsbijeenkomst gehouden om de opgaven en mogelijke invulling hiervan te bespreken. Ook zijn met direct belanghebbenden (aanwonenden en grondeigenaren) en anderen die dat wensten, keukentafelgesprekken gevoerd waarin de plannen en mogelijke gevolgen daarvan nader zijn besproken. Waar nodig zijn in de keukentafelgesprekken mitigerende dan wel compenserende maatregelen afgesproken die nu ook deel uitmaken van de projectplannen. Zorgen en wensen van belanghebbenden zijn zo goed mogelijk in de plannen verwerkt. Aan het eind van het planproces (in

Bestuursvoorstel

augustus 2020) zijn opnieuw openbare gebiedsbijeenkomsten gehouden (in de vorm van veldexcursies), om de planuitwerkingen te bespreken. Hoewel een deel van de belanghebbenden heeft aangegeven kritisch te staan ten aanzien van met name nut en noodzaak van (het vastgestelde Natura 2000 beleidskader voor) het project, zijn in deze bijeenkomsten geen concrete punten naar voren gebracht die aanleiding hebben gegeven om de plannen aan te passen. Ook zijn zorgen geuit over mogelijke overlast voor bewoners, de staat van onderhoud van de beek en schade aan natuur. In de projectplannen zijn echter voldoende randvoorwaarden gesteld aan de uitvoering om dit zo veel mogelijke te voorkomen.

Projectplannen

Ondanks de complexiteit van verschillende opgaven, verschillende belangen en aanwezige waarden hebben we voor elk van de drie beektrajecten een haalbaar plan kunnen uitwerken voor verhoging van de beekbodem waarbij voorkomen wordt dat er nadelige effecten uit voortkomen. Mede door betrokkenheid van de vele betrokken partijen hebben we de verschillende belangen goed in beeld gekregen en ook goed mee kunnen nemen in de planuitwerking.

Aan de hand van een hydrologisch model is geanalyseerd op welke trajecten welke mate van beekbodemverhoging mogelijk is en waar eventueel mitigerende/compenserende maatregelen nodig zijn zodat er geen schade aan natuur of andere belangen uit voortkomt.

In de 3 projectplannen staat centraal het verhogen van de beekbodem met maximaal 50 cm door inbrengen van zand en hout (takken, delen van bomen) voor de benedenloop van het Zeeggerloopje (ca. 1 km), voor de benedenloop van het Anloërdiepje (ca. 2 km) en voor het Taarlooschediep (ca. 3,6 km). De bodemverhoging zal aan de bovenstroomse kant van de trajecten geleidelijk worden opgebouwd en zal aan de benedenstroomse weer geleidelijk worden afgebouwd zodat er geen abrupte overgangen in de beekbodems zullen ontstaan. (De op- en afbouw van de bodemverhoging zijn gestippeld weergegeven op het overzichtskaartje kaartje aan het einde van het bestuursvoorstel.)

Ook is in het projectplan - Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon - opgenomen hoe het verdeelwerk Loon in de toekomst zal worden beheerd om de bergingscapaciteit in het beekdal van Loonerdiep-Taarlooschediep optimaal te benutten. Daarbij wordt aangesloten bij de huidige praktijk. In de zomer wordt de gehele afvoer van het Deurzerdiep doorgevoerd naar het Loonerdiep tot maximaal 2 m³/sec op voorwaarde dat de waterstand bij de brug in de Balloërweg bij Loon niet hoger wordt dan NAP + 5,7. In de winter wordt tot maximaal 3 m³/sec doorgevoerd waarbij een maximale waterstand van NAP 5,9 m niet mag worden overschreden. Deze maximale waterstanden kunnen mede worden gegarandeerd doordat bij dreigende overschrijding de doorvoer naar het Loonerdiep bij het verdeelwerk kan worden beperkt. Als de onderhoudstoestand van de beek op orde is, is het overigens niet de verwachting dat de doorstroom beperkt hoeft te worden ten opzichte van de bovengenoemde normen.

Alleen als er zich een extreme situatie voordoet op de hoofdboezem zal tot maximaal 7 m³/sec worden doorgevoerd naar het Loonerdiep om de bergingsruimte in het beekdal zo goed mogelijk te benutten en afwentelen van wateroverlast te voorkomen. Dit zijn situaties die naar verwachting gemiddeld minder vaak dan eens per tien jaar voorkomen (zoals in de afgelopen decennia ook een paar keer is voorgekomen). Hierdoor zal geen wezenlijke schade ontstaan. Inundaties van wegen, bruggen of huizen zijn dan niet aan de orde.

Bestuursvoorstel

In de plannen zijn daarnaast ook mogelijke meekoppelkansen opgenomen. In de eerste plaats betreft dit de wens van Staatsbosbeheer om, in het kader van NNN/Natura 2000, op aanliggende natuurgronden een aantal watergangen te verondiepen en deels te dempen en om een watergang om te leggen. Het doel hiervan is de verdrogende (drainerende) werking van de watergangen op de natuur weg te nemen. In de plannen is daarvoor als belangrijke randvoorwaarde opgenomen dat dit niet mag leiden tot beperkingen in de waterafvoer van achterliggende gronden met functies zoals verkeer, landbouw of wonen.

Ten tweede is als mogelijke meekoppelkans opgenomen de wens van Staatsbosbeheer om in het kader van NNN/Natura 2000 beleid op natuurterreinen laagtes te herstellen die in het verleden (in ruilverkavelingen) zijn vlak geschoven. Mogelijk zou het vrijkomende zand gebruikt kunnen worden voor de verhoging van de beekbodem. Uit nadere bodemanalyses is echter gebleken dat het vrijkomende zand vanwege PFAS gehaltes niet voor de beekbodemverhoging kunnen worden toegepast. Aangezien de Drentsche Aa ook bron is voor drinkwaterbereiding zijn hiervoor strenge normen van toepassing. Als alternatief zal PFAS vrij zand uit zandwinningen worden toegepast. De meekoppelkansen zullen alleen worden uitgevoerd binnen het project Beekverhoging als dit tot wezenlijke synergie zal leiden en op voorwaarde dat de benodigde aanvullende financiering hiervoor tijdig beschikbaar wordt gesteld door de provincie (of andere partijen).

Aanwezige natuurwaarden, archeologische, cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden zijn bij de planuitwerking in beeld gebracht en in deskundigenrapporten zijn adviezen en randvoorwaarden opgesteld hoe nadelige effecten op deze waarden kunnen worden voorkomen. Evenzo is een deskundigenrapport opgesteld met adviezen ten aanzien van niet gesprongen explosieven. Ook zijn lokale regelgeving zoals voortkomt uit provinciale en gemeentelijke verordeningen en bestemmingsplannen en aanwezige kabels en leidingen in beeld gebracht zodat de planuitwerking hierop kon worden toegesneden. Het voldoen aan wet- en regelgeving en aan de adviezen zoals opgenomen in de deskundigenrapporten en is in de plannen als randvoorwaarde gesteld voor de uitvoering. Met de bevoegde gezagen is hierover afgestemd en er lijken geen hierin geen obstakels te liggen voor uitvoering (waar vergunningen nodig zijn, zijn de maatregelen vergunbaar).

In het kader van het planproces is, middels een aanbestedingsprocedure, ook een innovatieve aannemer gecontracteerd waarmee een bouwteam is gevormd. Dit om binnen planproces voldoende tijdig in beeld te krijgen of er voor de beekbodemverhoging haalbare uitvoeringsmethodes zijn die aan de gestelde eisen kunnen voldoen en die tevens werkbaar zijn in het moeilijk begaanbare terrein van de beekdalen. De aannemer heeft veel ervaring met werken in water en natte omstandigheden zoals in deze beekdalen en heeft een hiervoor gespecialiseerd machinepark. Daarnaast heeft de aannemer capaciteit om werktuigen aan te passen aan de omstandigheden en om nieuwe innovatieve machines en werkmethodes te ontwikkelen. In het bouwteam is een geschikte methode uitgewerkt voor de bodemverhoging waarbij het zand hydraulisch in de beek zal worden gebracht ('omgekeerd baggeren') zodat nadelige effecten van transportbewegingen voor de omliggende natuur zo veel mogelijke voorkomen wordt. (Uiteraard zal eventuele gunning van de uitvoering zelf pas plaats kunnen vinden nadat het algemeen bestuur van het waterschap het projectplan formeel heeft vastgesteld.)

Bestuursvoorstel

Wettelijke kader/juridische procedure/inspraak

Ten aanzien van de aanpassing van de inrichting van waterstaatkundige en waterhuishoudkundige werken is het waterschap het bevoegd gezag om te besluiten over de planvaststelling. Voor de drie projectplannen wordt de uitgebreide procedure conform afdeling 3.4 Awb gevolgd.

Nadat het Dagelijks Bestuur de projectplannen op 1 september 2020 in ontwerp heeft vastgesteld zijn de ontwerp projectplannen vanaf 9 september gedurende zes weken ter inzage gelegd.

Belanghebbenden en belangstellenden waarvan we contactgegevens hebben ontvangen zijn hier ook individueel (per e-mail of per brief) van op de hoogte worden gesteld. Gedurende de ter inzage periode konden zienswijzen worden ingebracht. Op het ontwerp projectplan - Beekverhoging Zeegserloopje - zijn geen zienswijzen ontvangen. Op het ontwerp projectplan - Beekverhoging Anloërdiepje - is 1 zienswijze ontvangen en op het en het ontwerp projectplan - Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon - zijn 12 brieven met zienswijzen ontvangen. 10 zijn van particulieren, één van de Vereniging Dorpsbelangen Taarlo en één van de volmachten van de Boermarke Taarlo. De zienswijzen zijn beantwoord in twee reactienota's die samen met de projectplannen ter vaststelling aan het AB worden voorgelegd. De zienswijzen hebben geen aanleiding gegeven om de projectplannen aan te passen.

Onderstaand wordt samengevat ingegaan op de zienswijzen en de beantwoording daarvan.

De zienswijzebrief betreffende het Anloërdiepje richt zich niet tegen het plan maar benoemt wel een aantal punten van zorg waar de indiener vóór uitvoering van het plan duidelijkheid over wil hebben. Dit betreft met name zorgen en vragen over hoe vernatting van zijn gronden wordt voorkomen, over de monitoring van de effecten en of het waterschap met adequate oplossingen komt als er toch nadelige effecten mochten ontstaan. In de reactienota hebben we, aan de hand van wat in het projectplan is beschreven, deze zorgen en vragen goed kunnen beantwoorden.

De zienswijzen betreffende het ontwerp projectplan - Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon - liggen deels op hetzelfde vlak als de zienswijze op het Anloërdiepje. Ook hiervoor geldt dat we in de reactienota deze zorgen en vragen goed hebben kunnen beantwoorden, ook al omdat de onderbouwingen en de gevraagde zekerheid al in het projectplan worden gegeven.

In een deel van de zienswijzen wordt de nut en noodzaak van de beekverhoging en deels ook het bredere natuurbeleid voor het beekdal aangevochten en/of in twijfel getrokken. Zoals ook in de beantwoording in de reactienota is aangegeven betreft dit een vastgesteld Natura 2000 beleidskader. Het waterschap heeft daar geen zeggenschap over en het algemeen bestuur van het waterschap kan daar, ook in het kader van het projectplan, geen besluiten over nemen. Voor het waterschap is dit een gegeven kader. Dit is in het projectplan ook zo benoemd. De opgave voor het waterschap is om in het waterbeheer dit gegeven Natura 2000 beleidskader zo goed mogelijk te bedienen zonder dat hierdoor andere belangen onevenredig worden geschaad. In het projectplan hebben de plannen zo kunnen uitwerken dat andere belangen hierdoor in elk geval geen significant nadeel ondervinden.

Verder wordt in zienswijzen de haalbaarheid van de plannen ter discussie gesteld vanwege de nadelige effecten die het plan op natuur en op archeologische en aardkundige waarden zou hebben. In de beantwoording geven we aan dat we daar door deskundigen degelijk onderzoek naar hebben laten doen. Daaruit blijkt dat we de plannen zonder wezenlijk nadelige effecten kunnen uitvoeren als we ons houden aan adviezen die in de onderzoeksrapporten zijn opgenomen. Het opvolgen van deze adviezen hebben we in het projectplan tot randvoorwaarde gemaakt voor de uitvoering. We zullen er uiteraard op toezien dat aan deze randvoorwaarden zal worden voldaan.

Bestuursvoorstel

Ook wordt in een zienswijze gesteld dat voor het plan een MER of een MER beoordeling zou moeten worden uitgevoerd. In de beantwoording geven we aan dat, zoals dat ook in het projectplan is beschreven, dit in de voorbereiding van dit plan, aan de hand van de bestaande wet- en regelgeving ten aanzien van MER, nader is onderzocht. Daaruit is geconcludeerd is dat een MER-plicht of een MER.-beoordelingsplicht niet op dit projectplan van toepassing is. Desalniettemin zijn effecten van het plan, ook op het milieu, in het plan wel nader beschouwd en afgewogen en is beschreven hoe, ook ten aanzien van het milieu, nadelige effecten voorkomen worden.

Ook ten aanzien van zorgen over overlast voor bewoners tijdens de uitvoering wordt in onze reactie toegelicht dat in het projectplan goed is opgenomen hoe overlast zo veel mogelijk voorkomen zal worden. Hiervoor zijn duidelijke randvoorwaarden gesteld aan de uitvoering en er zal ook op worden toegezien dat hieraan zal worden voldaan.

Verder zijn in de zienswijzen zorgen uitgesproken over de staat van onderhoud van de beek. In de beantwoording is aangegeven dat (de huidige staat van) onderhoud geen deel is van het projectplan. Wel is er in het projectplan opgenomen dat de aanpassing van de beek zo wordt uitgevoerd dat ook na de beekverhoging onderhoud adequaat kan worden gevoerd.

Verder is in de beantwoording toegelicht dat door een ongelukkige samenloop van omstandigheden het de laatste paar jaren moeilijk is gebleken om met de maaiboot het onderhoud adequaat uit te voeren. In de afgelopen zomers was het te droog (te weinig water voor de maaiboot) terwijl het in de winter juist weer geregeld te nat was zodat de maaiboot door te veel stroming dan ook z'n werk ook niet goed kon doen. Ook is in de reactie aangegeven dat intussen de maaiboot een belangrijk deel van de begroeiing in het Loonerdiep en het Taarlooschediep wel heeft kunnen wegmaaien. Daarnaast speelt dat de maaiboot er niet voldoende op is toegesneden om ingroeiende riet- en slibvelden effectief te kunnen verwijderen. Zoals ook in het projectplan is aangegeven zal het waterschap het onderhoud van de beek na de verhoging van de bodem met andere machines gaan uitvoeren die, omdat ze minder opwoeling van de bodem veroorzaken, ook ecologisch meer geschikt zijn. Afgelopen zomer zijn hiermee in het Deurzerdiep ook goede ervaringen opgedaan. In de beantwoording van de zienswijzen hebben we verder bevestigd dat we, zoals ook in het projectplan is opgenomen, als onderdeel de verhoging van de bodem ook de staat van onderhoud van het Taarlooschediep op orde zullen brengen. Tevens is in de beantwoording toegezegd dat de staat van onderhoud van het Loonerdiep op orde wordt gebracht voordat de verhoging van de beekbodem van het Taarlooschediep wordt uitgevoerd.

Na publicatie van het vaststellingsbesluit is het projectplan van kracht. Voor belanghebbenden die eerder een zienswijze op het plan hebben ingediend is er de mogelijkheid om, ten aanzien van waterstaatkundige en waterhuishoudkundige maatregelen, in beroep te gaan tegen het besluit bij de rechtbank en eventueel in hoger beroep bij de Raad van State.

Waar uitvoering van onderdelen van het plan anderszins vergunningsplichtig zijn, zijn de bij de betreffende vergunningverlening behorende bezwaar en beroepsprocedures van toepassing. Dit maakt echter geen deel uit van de besluitprocedures omtrent de vaststelling van de voorliggende projectplannen.

Risico's en kansen

Door het vroegtijdig betrekken van partijen en belanghebbenden en door de plannen uit te werken vanuit de randvoorwaarde dat er geen wezenlijk nadeel uit voort mag komen zijn risico's vroegtijdig in

Bestuursvoorstel

beeld gebracht. Hiermee zijn de plannen er op toegesneden om enerzijds de risico's zo veel mogelijk te voorkomen en anderzijds om door mitigerende/compenserende maatregelen risico's zo veel mogelijk weg te nemen.

In het kader van het project is een monitoringsnetwerk opgezet en zijn referentie(nul)metingen gedaan zodat de effecten van de beekverhoging na uitvoering van de maatregelen inzichtelijk kunnen worden gemaakt. Dit betreft onder meer monitoring van oppervlaktewaterstanden, grondwaterstanden, variaties in de beekbodem, ecologische (KRW) waarden in de beek en natuurwaarden van de omliggende gronden.

Hiermee kunnen we ook waarnemen als er, tegen de verwachting in, toch nadelige effecten mochten optreden en zullen we op basis daarvan corrigerende maatregelen kunnen nemen.

Verder zijn in de projectplannen duidelijke uitgangspunten en randvoorwaarden opgenomen waar in de uitvoering aan zal moeten worden voldaan om nadelige effecten te voorkomen. Er zal bij de uitvoering strikt op worden toegezien dat hier aan wordt voldaan en er zal worden bijgestuurd als er toch ongewenste afwijkingen mochten ontstaan.

Het hout dat in de beektrajecten zal worden ingebracht zal grotendeel in de zandbodem worden gebracht op zodanige wijze worden dat het geen substantieel opstuwende werking heeft. Hier zal bij de uitvoering ook goed op worden toegezien. Als onverhoopt toch meer opstuwung zou ontstaan dan zal hout dat te veel uit de bodem steekt verder worden verwijderd. Ook zal eventueel overmatig toegepast zand verwijderd worden.

De inrichting van de beek zal zodanig worden gedaan dat deze voldoende toegankelijk blijft om aanpassingen aan ingebracht hout en zand uit te voeren. Daarmee zal er ook voldoende toegankelijkheid zijn om toekomstig beheer en onderhoud adequaat uit te kunnen voeren.

Voor het Zeegserloopje en het Anloërdiepje zal onderhoud ook in de toekomst, zoals nu ook het geval is, vanaf de kant plaatsvinden. De wijze van onderhouden zal echter worden aangepast zodat dit meer passend zal zijn bij de nieuwe beekinrichting. Hierover zijn afspraken gemaakt met VVW en met Staatsbosbeheer.

Na de bodemaanpassing zal het Taarlooschediep niet meer onderhouden worden door de maaiboot. Met onze afdeling die verantwoordelijk is voor het onderhoud en Staatsbosbeheer is afgesproken dat het onderhoud op een andere manier plaats zal vinden met behulp van een kraan die zich met weinig bodemdruk door de beek kan verplaatsen (en indien nodig ook langs de beek) waardoor het onderhoud effectiever en meer pleksgewijs kan worden uitgevoerd met minder verstoring van de beekecologie dan bij gebruik van de maaiboot.

Voor het inbrengen van het zand zal gebruik worden gemaakt van een innovatieve uitvoeringsmethode. In een proefopstelling werkte de methode, maar in de praktijk moet het zich nog bewijzen. Naar verwachting zullen tijdens de uitvoering nog aanpassingen en fine-tuning moeten worden gedaan. De geselecteerd aannemer zal hier naar verwachting verantwoord mee omgaan en we zullen er ook nauw op toezien dat er hierdoor geen nadelige effecten/schade ontstaan. We hebben gepland om de uitvoering te beginnen met de kleinere trajecten van het Zeegserloopje en het Anloërdiepje voordat we aan het grootschaliger Taarlooschediep beginnen. Zo kan ervaring, zonder te grote risico's, gecontroleerd worden opgebouwd.

Bestuursvoorstel

Om te voorkomen dat, zuurstofloosheid ontstaat (door opwerveling van organische stof), is gepland om de uitvoering in het koudere winterhalfjaar van zowel 2020-2021 als van 2021-2022 te laten plaatsvinden. Als in winterhalfjaar erg natte perioden voorkomen zou dit de werkbaarheid kunnen beperken. Maar pas als de uitvoering gedurende drie maanden onmogelijk is, zouden we, volgens de huidige planning, te beperkt tijd over houden om de uitvoering tijdig af te kunnen ronden. Aangezien de gekozen uitvoeringsmethode er juist op is gericht om onder de moeilijke winteromstandigheden toch te kunnen werken, is de verwachting dat we de uitvoering tijdig zullen kunnen afronden.

De uitvoering van het project wordt deels met Europees geld gefinancierd onder POP3. De huidige looptijd hiervan is tot 1 juli 2021. Om alle werken uit te kunnen voeren zullen we voor het project een verlenging met een jaar moeten aanvragen. Hierover heeft al eerste afstemming plaatsgevonden met de subsidiënt. Op basis daarvan verwachten we dat de benodigde verlenging wel zal worden verleend, en waarschijnlijk nog voordat de projectplannen ter vaststelling aan het AB worden voorgelegd.

Voor de uitvoering van de plannen zijn een aantal vergunningen (met name omgevingsvergunningen van gemeenten) nodig. Met de bevoegde gezagen is hierover afgestemd en er lijken geen hierin geen obstakels te liggen voor uitvoering. Waar vergunningen nodig zijn, zijn deze op basis van de geldende regelgeving ook vergunbaar. Bij de vergunningsprocedures zijn echter ook bezwaar en beroepsprocedures van toepassing. Aangezien de plannen degelijk zijn voorbereid is het niet de verwachting dat vergunningen niet van kracht zullen worden. Maar bezwaar en beroep zouden wel kunnen leiden tot vertragingen. Op basis van de doorlopen afstemming met de omgeving is het niet de verwachting dat bezwaar en beroep aan de orde zullen zijn bij vergunningverlening voor Zeegserloopje en Anloërdiepje. Ook de inhoud van de ingediende zienswijze op het ontwerp projectplan Anloërdiep (en telefonische afstemming met de indiener van deze zienswijze) geven geen aanleiding om bezwaar en beroepsprocedures te verwachten voor het Anloërdiepje. Mocht dit toch aan de orde komen dan is er in de planning nog ruimte om met de uitvoering uit te wijken naar het winterhalfjaar van 2021-2022.

Aangezien de uitvoering van het Taarlooschediep waarschijnlijk pas in het winterhalfjaar van 2021-2022 zal plaatsvinden is er voldoende tijd beschikbaar om eventuele bezwaar en beroepsprocedures tegen vergunningen tijdig te kunnen doorlopen.

Omdat het project, als pilot project, opgaven omvatte waar nog geen ervaring mee was opgedaan kon voor de start van het project slechts een zeer globale raming worden gemaakt van de kosten. Inmiddels is gebleken dat de financiële middelen die op basis hiervan aan het project beschikbaar zijn gesteld niet voldoende zijn om alle opgaven te kunnen realiseren. Met de provincie Drenthe, die verantwoordelijk is voor de financiering van de Natura2000 maatregelen, hebben we overlegd over het beschikbaar stellen van de benodigde aanvullende middelen. De provincie heeft aangegeven in principe bereid te zijn de benodigde aanvullende middelen ter beschikking te stellen nadat we hiertoe een nader schriftelijk verzoek en onderbouwing indienen. Wij bereiden dit verzoek nu voor onder afstemming met de provincie en zullen het verzoek daarna bij de provincie indienen.

Met de financiële middelen die we nu beschikbaar hebben kunnen we de geraamde kosten voor de bodemverhoging van de trajecten Zeegserloopje en Anloërdiepje dekken. Mocht de provincie, tegen de verwachting in, niet voldoende aanvullende financiële middelen ter beschikking stellen, dan zal de consequentie zijn dat de bodemverhoging niet op alle drie trajecten geheel zal kunnen worden uitgevoerd.

Bestuursvoorstel

Zoals bovenstaand is aangegeven, zijn in de projectplannen een aantal mogelijke meekoppelkansen opgenomen waaronder herstel van laagtes. Daarbij was de verwachting dat het vrijkomende zand deels zou kunnen worden toegepast voor verhoging van de beekbodem (en deels voor de meekoppelkansen om watergangen te verondiepen/dempen). Doordat de PFAS gehalten in dit zand te hoog zijn om toe te passen in deze beken, is het minder waarschijnlijk dat deze meekoppelkansen nog zullen leiden tot synergie met de uitvoering van de kernmaatregelen van het project. Dit gaat waarschijnlijk betekenen dat de meekoppelkansen niet of slechts deels zullen worden gerealiseerd binnen het project Beekverhoging. Staatsbosbeheer en/of Prolander kunnen de uitvoering hiervan dan op zich nemen, waarbij ze dan gebruik kunnen maken van het voorbereidende werk dat er in de planvoorbereiding al in is gestoken.

Duurzaamheidsaspecten

Geen spijtmaatregel

De verhoging van de beekbodem zal worden uitgevoerd met zand en hout op zodanige wijze dat deze langdurig blijven liggen. Aangezien het hout grotendeels (onder het zand en) onder water komt te liggen zal het lang in goede staat blijven. In het toekomstig onderhoud van de beek zal ook ruimte worden gegeven aan natuurlijke aanvulling van hout in de beek (door invallende takken/omvallende bomen). De beekverhoging en de variatie in bodemsubstraat zullen op deze wijze langdurig in stand blijven. Zelfs als het vernattend effect op de omliggende natuur tegen mocht vallen, zal de aanpassing niet ongedaan hoeven te worden omdat hier verder geen nadelige effecten uit zullen uitgaan en de winst voor de KRW, door de grotere variatie in bodemsubstraat, langdurig in stand zal blijven.

Niet afwentelen tijd/ruimte/anderen

De beekbodem verhoging zal naar verwachting niet leiden tot nadelige effecten terwijl de beekecologie en de natuurwaarden rond de beek er naar verwachting op vooruit zullen gaan. Door het voorgestelde beheer van het verdeelwerk Loon zal de beschikbare capaciteit voor bovenstreams vasthouden in het beekdal van het Loonediep-Taarlooschediep optimaal worden benut. Wateroverlast zal zo niet naar benedenstreams worden afgewenteld, terwijl er in het beekdal van het Loonediep-Taarlooschediep geen wezenlijk nadelige effecten uit voort zullen vloeien.

Natuurlijk gestuurd en functionerend

Door de bodemverhoging uit te voeren met een combinatie van zand en hout wordt de natuurlijke samenstelling van het bodemsubstraat weer beter benaderd. Na de uitvoering van de verhoging van de bodem zullen natuurlijk stromingsprocessen de variaties in bodemhoogte weer optimaliseren.

Gezond ecosysteem

Versterking van de ecologische kwaliteit van de beektrajecten en het versterken van omliggende natuur door beperken van kans op verdroging dragen beide bij aan gezondere en weerbaardere ecosystemen.

Verantwoord gebruik van (hulp)bronnen

Er is in de planuitwerking gezocht naar mogelijkheden om zo veel mogelijk gebruik te maken van lokaal beschikbare materialen. Voor het inbrengen van hout zal gebruik worden gemaakt van bomen en takken die in de omgeving beschikbaar komen uit onderhoudswerkzaamheden van Staatsbosbeheer.

Bestuursvoorstel

Jammer genoeg is toepassing van zand uit de directe omgeving niet haalbaar gebleken vanwege PFAS gehaltes. In plaats daarvan zal waarschijnlijk PFAS-vrij zand worden aangevoerd dat elders binnen het stroomgebied van de Drentsche Aa waar het overbodig is en in de weg ligt.

Afstemming op gebruiksfuncties

De voorgestelde inrichting van de beek versterkt de natuurfuncties in de beek en in de omgeving van de beek. Omdat het water uit het beekstelsel van de Drentse Aa wordt gebruikt voor drinkwaterbereiding, worden in de projectplannen hoge eisen gesteld aan de kwaliteit van het in de beek te brengen materiaal, waaronder ook milieuvreemde stoffen zoals PFAS. Meer in het algemeen wordt aan de in te brengen grond de eis gesteld dat deze van tenminste gelijkwaardige of betere kwaliteit moet zijn dan de huidige beekbodem en dat daarenboven uiteraard aan de geldende wet- en regelgeving moet worden voldaan.

Daarnaast is er in de planuitwerking goed rekening mee gehouden dat andere gebruiksfunctie geen nadeel moge ondervinden van de inrichtingsmaatregelen.

Meerwaarde voor andere dan taakbelangen

De aanleiding en het hoofddoel van de projectplannen is versterking van beschermde Natura 2000 habitats (vegetaties), naast het waterschapstaakbelang van versterking van de KRW kwaliteit in de betreffende beektrajecten en bovenstrooms vasthouden in het beekdal van het Loonediep-Taarlooschediep. In de planuitwerking is ook rekening gehouden met belangen als archeologische, cultuurhistorische, aardkundige en landschappelijke waarden, met functies als wonen, landbouw en infrastructuur en de belangen van toerisme en recreatie. Voor deze belangen zullen geen nadelige effecten voortkomen uit de plannen. En in de plannen opgenomen mogelijke meekoppelkansen zijn ook gericht op herstel/versteking van natuurwaarden en landschappelijke waarden.

Financiën

In de 'Overeenkomst tussen partijen over borging en uitvoering van gebiedsgerichte maatregelen in en nabij Natura 2000-gebieden in verband met het Programma Aanpak Stikstof in de provincie Drenthe' is tussen de provincie Drenthe en beheerders van de Natura 2000 gebieden afgesproken dat dat de Natura 2000 inrichtingsopgaven, waaronder de beekverhogingen, zullen worden gerealiseerd door de eigenaar van de onderliggende gronden waarbij de kosten voor de betreffende N2000 opgaven zullen worden gefinancierd door de provincie. (In dit geval wordt het project Beekverhoging via het programma POP3 mede gesubsidieerd door de Europese Unie.)

De kosten voor de Natura 2000 opgaven voor het project Beekverhoging worden, overeenkomstig deze afspraken, gefinancierd door de provincie. In dit geval wordt het project Beekverhoging via het programma POP3 mede gesubsidieerd door de Europese Unie. Door provincie en EU samen is via POP3 tot nog toe ca. € 1,3 miljoen beschikbaar voor het project.

Aangezien verbetering van de KRW kwaliteit voor deze beektrajecten ook is opgenomen in het Beheerprogramma 2016-2021 heeft het AB hiervoor ook financiële middelen (€ 400.000,-) beschikbaar gesteld.

Zoals bovenstaand, onder 'Risico's en kansen' ook is toegelicht, hebben we van de provincie nog aanvullende financiering nodig om alle opgaven voor het project te kunnen realiseren.

Omdat het project, als pilot project, opgaven omvatte waar nog geen ervaring mee was opgedaan kon voor de start van het project slechts een zeer globale raming worden gemaakt van de kosten.

Bestuursvoorstel

Inmiddels is gebleken dat de financiële middelen die op basis hiervan aan het project beschikbaar zijn gesteld niet voldoende zijn om alle opgaven te kunnen realiseren. We hebben met de provincie besproken dat we een aanvullende financiering nodig hebben van ongeveer € 1 mln. De provincie heeft aangegeven in principe bereid te zijn de benodigde aanvullende middelen ter beschikking te stellen nadat we hiertoe een nader schriftelijk verzoek en onderbouwing indienen. Wij bereiden dit verzoek nu voor onder afstemming met de provincie en zullen het verzoek daarna bij de provincie indienen. We verwachten dat de uitkomst hiervan zal zijn dat de provincie de benodigde extra middelen ter beschikking zal stellen.

Met de financiële middelen die we nu beschikbaar hebben kunnen we de geraamde kosten voor de bodemverhoging van de trajecten Zeegserloopje en Anloërdiepje dekken. Mocht de provincie, tegen de verwachting in, niet voldoende aanvullende financiële middelen ter beschikking stellen, dan zal de consequentie zijn dat de bodemverhoging niet op alle drie trajecten geheel zal kunnen worden uitgevoerd.

Communicatie

Bovenstaand is de in het planproces gevoerde afstemming met externe partijen, belanghebbenden en belangstellenden al nader toegelicht.

In het vervolg van het project wordt op vergelijkbare wijze afgestemd met externe partijen, belanghebbenden en belangstellenden. Zo houden we voor aanvang van de uitvoering van de beekverhoging per traject een informatiebijeenkomst waarin we het uitvoeringsplan bespreken met belanghebbenden en belangstellenden.

Daarnaast staat er een projectpagina op de website van Hunze en Aa's en communiceren we via onze digitale nieuwsbrief, de site en nieuwsbrief van Nationaal Park Drentsche Aa en geïnteresseerde media.

Uitvoering/tijdspad

Na vaststelling van de projectplannen door het AB, in december 2020 zal zo snel mogelijk worden begonnen met de uitvoering van de werkzaamheden aan het Zeegserloopje en het Anloërdiepje. Naar verwachting kan de bodemverhoging van deze twee trajecten voor aanvang van het broedseizoen, medio maart 2021, worden afgerond. De werkzaamheden aan het Taarlooschediep zullen vervolgens in het winterhalfjaar tussen september 2021 en maart 2022 kunnen worden uitgevoerd en afgerond.

Evaluatie

Zoals ook bovenstaand is beschreven is in het kader van het project een monitoringsnetwerk opgezet en zijn referentie(nul)metingen gedaan. Na uitvoering van de beekinrichtingen zullen aan de hand van vervolgmetingen de effecten van de beekverhoging worden gemeten, gevolgd en inzichtelijk gemaakt. Mochten er, tegen de verwachting in, toch nadelige effecten optreden dan zullen op basis hiervan corrigerende maatregelen worden genomen.

Bestuursvoorstel

Verder zal in het kader van het project met behulp van de monitoringsresultaten ook een evaluatierapport worden opgesteld waarin onder meer lessen zullen worden getrokken of en zo ja en op welke wijze beekverhoging op andere trajecten wenselijk is.

Voorstel

- Het projectplan - Beekverhoging Zeegserloopje - vaststellen.
- Het projectplan - Beekverhoging Anloërdiepje - en de bijbehorende reactienota vaststellen.
- Het projectplan - Beekverhoging Taarlooschediep en regeling waterdoorlaat verdeelwerk Loon - en de bijbehorende reactienota vaststellen.

namens het dagelijks bestuur,

Harm Küpers
secretaris-directeur

Geert-Jan ten Brink
dijkgraaf

